

VÁROS ÉS FALU

MIÉRT SZERETEK ITT ÉLNI?

ÉN ÉS A VILÁG

A modul szerzői: **Ádám Ferencné**
Szabó Anna Kornélia

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIÁK

1. ÉVFOLYAM

MODULVÁZLAT

Tevékenységek – időmegjelöléssel		A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök /mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I. Ráhangolás, a feldolgozás előkészítése					
I/a Lakóhelyünk					
A	A gyerekek a népi mondókára ütemesen lépkedve bejárják a tanteremet. 6 perc	Hangulati előkészítés Ritmusérzék Mozgáskoordináció Figyelem	Frontális osztálymunka – játék		P1 (Mondóka)
B	A tanulók rajzot készítenek saját lakóépületükről. 6 perc	Hangulati előkészítés Emlékezet Finommozgás	Frontális osztálymunka – alkotás	Színes ceruza, rajzlap, zsírkréta	
C	A gyerekek élményeikről mesélnek, ezzel kezdve: Nekem a lakóhelyünkről az jutott eszembe... 6 perc	Élmények előhívása Asszociációs készség Szóbeli kifejezőkészség	Frontális osztálymunka – beszélgetőkör		
I/b Ilyenek a házak					
A	A gyerekek csoportokat alakítanak. A tanító ad minden csoportnak egy borítékot, valamint két papírcsíkot. Mindegyik borítékban ugyanannak a nyolc háznak a képe van. A papírcsíkok utcákat jelképeznek, az egyik az „Ó utca” a másik az „Új utca”. A házak képeit az alább megadott szempont szerint két utcába kell rendezni: – régen épült házak az „Ó utcába” – nemrég épült házak az „Új utcába” kerülnek. A házak képét a diákok felragasztják a megfelelő papírcsíkra. 16 perc	Együttműködés Gondolkodás Rendszerezés	Kooperatív tanulás – strukturált rendezés	8 falusi képe, 2 db papírcsík csoportonként, ragasztó, boríték, színes kártyák, zsák	P2 (Csoportalkítás 1.)

Tevékenységek – időmegjelöléssel		A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök /melléletek	
				Diák	Pedagógus
B	A gyerekek csoportokat alakítanak. A diákok megbeszélik a csoportokon belül, hogy ki milyen házban lakik 16 perc	Összehasonlítás Figyelem Gondolkodás	Csoportmunka – megbeszélés		P3 (Csoportalkítás 2.)
I/c Ezt mutatnám meg az én falumban/városomban.					
A	A csoportok borítékot kapnak, amelyben egy-egy kép van feldarabolva. A csoportok kirakják a képeket, és megbeszélik, mi van rajtuk, mit tudnak róluk. Minden csoport választ egy idegenvezetőt. Az idegenvezetők mutatják be a többi csoportnak a képen található intézményt. 20 perc	Emlékek előhívása Gondolkodás Szókinccs Rész–egész-viszony Együttműködés	Kooperatív tanulás – szóforgó, csoportszóforgó	Borítékok, bennük képek a saját település középületeiről és létesítményeiről	
B	A csoportok egy-egy borítékot húznak, amelyben a város egy híres középületének feldarabolt képe található. A csoportok, miután kirakták a képet, annyi igaz állítást fogalmaznak meg az intézményről, ahány tagja van a csoportnak. A többi csoport ez alapján találja ki, milyen képet kapott a csoport. 20 perc	Emlékek előhívása Rész–egész-viszony Szóbeli kifejezőképesség Emlékezet Figyelem	Kooperatív tanulás – kerekasztal	Íróeszköz, borítékok, bennük képek a saját település középületeiről és létesítményeiről, írólap	
C	A csoportok megfogalmazzák annyi igaz vagy hamis állítást a városról, ahány tagja van a csoportnak. Az egyik csoport elkezd a felolvasást. Azt az állítást, amely más csoportnál is szerepel, ki kell húzni (az ország–város-játék mintája). Az a csapat nyeri a játékot, amelynek a legtöbb kihúzatlan állítása maradt. 20 perc	Emlékek előhívása Rész–egész-viszony Gondolkodási készség Szóbeli kifejezőképesség Emlékezet Figyelem	Kooperatív tanulás – kerekasztal, csoportszóforgó	Íróeszköz, írólap	

Tevékenységek – időmegjelöléssel		A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök /mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I/d Jó tudni					
A	A gyerekek csoportonként egy-egy olyan képet húznak, amely a város valamelyik létesítményét ábrázolja. A gyerekeknek a pedagógus által megjelölt szempontok alapján osztályozniuk kell az adott létesítményt. 10 perc	Véleményalkotás Véleménynyilvánítás Együttműködés	Kooperatív tanulás – szóforgó	Képek az adott létesítményekről	P4 (Szempontok)
B	A gyerekek csoportonként egy-egy olyan képet húznak, amely a város valamilyen kellemetlen vagy negatív vonását ábrázolja. A gyerekek megfogalmazzák, hogy mit látnak a képen, és hogy mit gondolnak erről. 10 perc	Véleményalkotás Véleménynyilvánítás Kritikai érzék Megfigyelőképesség Vita	Kooperatív tanulás – szóforgó	Képek az adott témákhoz	P5 (Témák)
II. Új tartalom feldolgozása					
IIa A város és a falu élményének felidézése irodalmi szöveg segítségével					
A	A tanító felolvassa Weöres Sándor: Falusi fiú a városról beszél c. verset. 8 perc	Figyelmes hallgatás Szövegértés Empátiás készség	Frontális osztálymunka – bemutatás		P6 (Weöres Sándor: Falusi fiú a városról beszél)
B	A tanító felolvassa Németh István: Mi van a nagymamánál? c. elbeszélést. 8 perc	Figyelmes hallgatás Szövegértés Empátiás készség	Frontális osztálymunka – bemutatás		P7 (Németh István: Mi van a nagymamánál?)
C	A tanító felolvassa Móra Ferenc: A mi kisvárosunk c. elbeszélést. 8 perc	Figyelmes hallgatás Szövegértés Empátiás készség	Frontális osztálymunka – bemutatás		P8 (Móra Ferenc: A mi kisvárosunk)

Tevékenységek – időmegjelöléssel		A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök /melléletek	
				Diák	Pedagógus
II/b A város és a falu élményének megbeszélése					
	A gyerekek a hallottak alapján elmondják gondolataikat a témáról. A tanító kérdésekkel segíti őket. 10 perc	Véleményformálás Szóbeli beszédképesség	Frontális osztálymunka – beszélgetés		P9 (Kérdések)
II/c A falu és a város, mint település, jellemzői					
	A gyerekek az eddig megbeszéltek és a saját élmények alapján képi illusztrációt készítenek. 20 perc	Alkotás Kreativitás Finommozgás Együttműködés	Kooperatív tanulás – fordított szakértői mozaik	Színes ceruza, csomagoló papír, zsírkréta, esetleg fotómontázshoz szükséges képek, ragasztó, olló	P10 (Ajánlott témák)
II/d A falu és a város lakóházai					
A	A gyerekek városi házak hiányos képét egészítik ki rajzzal, és arról beszélgetnek, hogy mit ábrázol a kép. 5 perc	Kreativitás Rész–egész-viszony Finommozgás	Frontális osztálymunka – önálló feladatmegoldás	Városi házak hiányos képe, színes ceruza	P11 (Lakóházak)
B	A gyerekek falusi porta feldarabolt képét rakják össze, és arról beszélgetnek, hogy mit ábrázol a kép. 5 perc	Gondolkodás Rész–egész-viszony Finommozgás	Kooperatív tanulás – sorba rendezés – kétdimenziós rejtvény	Falusi ház képe megfelelően előkészítve, olló	P11 (Lakóházak)
II/e A falusi és a városi életről alkotott vélemény kialakítása					
	A gyerekek a szerzett ismeretek alapján véleményt alkotnak, és befejezik a tanító által elkezdett mondatot. 10 perc	Asszociáció Véleményalkotás Véleménynyilvánítás Empátia	Kooperatív tanulás – szóforgó		P12 (Befejezetlen mondat)

Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök /mellékletek	
			Diák	Pedagógus
III. Az új tartalom összefoglalása, ellenőrzés és értékelés				
III/a Élettér a városban és a faluban 1.				
<p>A gyerekek párt választanak. Az iskolaudvaron krétával kijelölünk egy akkora teret, ahol a gyerekek kényelmesen elférnek. Bekapcsolunk egy gyorsabb zenét, amire a gyerekek táncolni kezdenek. Egy perc után a táncteret megfelezzük, és így folytatjuk a táncot. Majd újabb egy perc után ismét megfelezzük a táncteret. Egészen addig folytatjuk, amíg a gyerekek egészen szűk helyre zsúfolódnak.</p> <p style="text-align: right;">12 perc</p>	<p>Együttműködés Koncentráció Szabálytudat Mozgáskoordináció</p>	<p>Frontális osztálymunka – játék</p>		<p>Magnó, gyors zene</p>
III/b Élettér a városban és a faluban 2.				
<p>A gyerekek megbeszélik, hogyan érezték magukat a tágasabb térben, és a zsúfolt térben a játék során, és összevetik, hogy melyik jellemző a falura, melyik a városra.</p>	<p>Vélemények, érzések, tapasztalatok megfogalmazása Szóbeli kifejezőképesség</p>	<p>Frontális osztálymunka – beszélgetőkör</p>		
III/c Honnan jöttem? Játék, csoportalakítás				
<p>A diákok egy képzeletbeli vasútállomáson vannak. A pedagógus minden tanuló hátára tűz egy falura vagy városra jellemző képet, úgy, hogy az illető ne lássa, milyen kép van a hátán. Minden résztvevőnek tudakozódás útján kell kitalálnia honnan jött. A diákok 3 csoportot alkotnak aszerint, hogy ki honnan jött.</p> <p style="text-align: right;">15 perc</p>	<p>Rendszeralkotó-készség Együttműködés Figyelem Emlékezet Szabálytudat</p>	<p>Kooperatív tanulás – Keveredj! Állj párba, beszélj meg!</p>	<p>Annyi kép (faluról, kisvárosról, nagyvárosról), ahány tanuló van az osztályban a képek rögzítéséhez biztosítótű</p>	

Tevékenységek – időmegjelöléssel		A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök /melléletek	
				Diák	Pedagógus
III/d Értékelés					
A	A csoportok sorba rendezik és értelmezik az Ahol valamikor rét volt című képsorozat képeit. A csoportok elmondják táj történetének meséjét két változatban: a fa szemszögéből és az emeletes ház szemszögéből. 15 perc	Rögtönzés Fantázia Kommunikációs készség Együttműködés Empátia	Csoportmunka – feladatmegoldás, előadás	D2 (Ahol valamikor rét volt)	
B	A csoportok sorba rendezik és értelmezik az Ahol valamikor rét volt című képsorozat képeit. A csoport szóvivője egy báb segítségével elmondja a csoport meséjét. A csoportok értékelik, hogy melyik történet tetszett nekik a legjobban. 15 perc	Fantázia Kommunikációs készség Rögtönzés Fantázia	Csoportmunka – feladatmegoldás, drámajáték	D2 (Ahol valamikor rét volt) Bábok	

TANÁRI MELLÉKLET

P1 MONDÓKA

Egy, kettő, három, négy, te kislegény hová mégy? Nem megyek én messzire, csak a falu végire.

P2 CSOPORTALAKÍTÁS 1.

A gyerekek különböző színű tetőcserepet jelképező színes kártyát húznak egy átlátszatlan zsákból. Akik azonos színű kártyát húztak, azok lesznek egy csoportban.

P3 CSOPORTALAKÍTÁS 2.

A pedagógus kijelöli az alábbi épülettípusok helyét a terem négy sarkában: kertes ház, kétszintes családi ház, sorház, többemeletes ház. Minden gyereknek ad egy épületet ábrázoló képet, melyről a diák eldönti, hogy az adott kategóriák közül melyikbe tartozik, majd a terem megfelelő sarkába megy.

P4 SZEMPONTOK

Például: nélkülözhetetlen, elhagyható, tetszik, nem tetszik, hasznos, haszontalan stb.

P5 TÉMÁK

Például: közlekedési dugó, útépítés, illegális szemétkerakó, romos épület vagy falfirka stb.

P6 WEÖRES SÁNDOR: FALUSI FIÚ A VÁROSRÓL BESZÉL

A városban mindenféle van! Nagy kirakat ablakok,
mögöttük hosszú selyem, piros süveg a majmon!
Mennyi lárma! villamos csörömpöl, gépkocsi morog,
éjjel, éjjel távoli zeneként hallom.

A városban toronyóra, száz villanyóra
este ragyog, mint a holdvilág!
A sarkon rendőr, a lépcsőn szunnyadó anyóka,
s a ligetben mennyi virág!

A városban könnyű, könnyű boldognak látszani,
pedig tilos a gyepre lépni, tilost jelez a lámpa szeme.
Tilos, tilos, tilos: ki jön velem játszani?
Sapkám hova lett? és én még megvagyok-e?

P7 NÉMETH ISTVÁN: MI VAN A NAGYMAMÁNÁL?

Nagymamánál van egy első udvar meg egy hátsó udvar. Ott minden van. A padláson galambok.
Az a galamb, amelyik egyfolytában ül a fészken, az költi a tojásokat. Láttam már kiscalambokat is. Majdnem kopaszak. Csúnyák, és ha feljüket nyúlok kitátják a csőrüket. Nem a nagymama galambjai, csak odaszoktak a padlásra. Van a padláson még dió és kukorica. És egy nagy láda, amiből egyszer mindent kirakodtam. Sok pókhálós, rossz ruha volt benne, meg egy nagy köcsög, amibe nem mertem bele-nyúlni.

Nagymamáéknál az utcasarkon van egy bolt. Ez egy régi bolt, nem olyan, mint otthon a mi önkiszolgálónk. Ebben a boltban csak egy néni van. Amikor elküld a nagymama kristálycukorért vagy élesztőért, a boltos néni mindig megkérdezi. „Mit kérsz, aranyoskám?” Már adott rágót, csokit, szopókát, és nem is kellett érte fizetni.

Itt minden bácsi és néni megállít az utcán. Megkérdezik, hogy hívnak, ki fia vagyok, és milyen az élet a városban. Egy néni adott mogyorót. Azt mondta, hogy ő a mi rokonunk, és hogy mikor megyek el hozzájuk.

Mennék én, de nagymama mindig rám parancsol, hogy el ne csavarogjak, mert még el talállok veszni, és jaj lesz őneki.

Nem talállok én elveszni, mondogatom magamban. Elveszni csak a tű szokott, a gomb, meg az üveggolyó. A nagymama engem még mindig egészben adott át a mamának, amikor eljött értem, hogy hazavigyen.

P8 MÓRA FERENC: A MI KISVÁROSUNK

Az én Panka lányom nagyvárosban született. Sehogy sem tudta megérteni, milyen volt a kisváros, ahol én születtem. Egyszer aztán vasútra ültettem, és hazavittem abba a kisvárosba. Apám, anyám még most is ott élnek, őket látogattuk meg.

Ahogy kiszálltunk a vonatból, a Panka fülét megütötte a nagy csend.

– Nini, itten nem csöngetnek a villamosok?

Nem ám, mert itt nem szaladgál az utcán villamoskocsi. El se férne a keskeny utcákon. Aztán meg nem is volna neki kit vinni. Ki hova igyekszik, gyalog is mindjárt odaér itten.

Az árok parton szép libák legelésznek, és kíváncsian meresztik felénk a hosszú nyakukat. Ugyan ki lehet ez a pesti kislány?

– Papatyi, ki-ki-ki, papatyi, ki-ki-ki?

Panka barátságosan intett nekik a piros napernyőjével:

– Én Panka vagyok, nagyon örülök nektek, meg a szép kék égnek, meg ezeknek a szép fehér házaknak, meg ennek a szép zöld fűnek.

Nagyapó már kint vár bennünket a kapuban. Harmatos rózsabokréta van a kezében, azzal köszönt bennünket.

– Jaj nagyapó – tapsikol neki Panka -, tinektek még rózsátok is van?

– Bizony még rózsás kertünk is. Nem úgy van ám itt, mint a nagyvárosban. Nem is ház az itten, amelyiknek kertje nincsen.

Nagyanyó mindjárt ölbe kapta kisunokáját, és szaladt be vele a tiszta szobába. Ott is a legpuhább párnás székbe ültette, azt is az ablakhoz gurította vele:

– No, gyöngyvirágom, ez lesz a te ablakod.

– Minek nekem az ablak, nagyanyó?

– Innen nézelődhetsz ki az utcára, mikor unod magadat. Ellátni ám innen messzire.

El bizony, mert itt emeletes házak nemigen előtetnek az ember szemének. Nagy kőfalak nem vetnek árnyékot, nem fogják el az áldott napocsát a virágos akácok sorától.

– Nagyanyó – fordult vissza Panka az ablaktól –, miért nem jár itt annyi sok ember az utcán, mint minálunk?

– Azért, fiam, mert itt nincsen olyan sok ember.

– Gyerünk ebédelni, lelkeim – lépett nagyapó a szobába –, mert húzzák a levesnótát.

Delet harangoznak a toronyban. Bim-bam-bumm, bim-bam-bumm: kongott nagy méltóságosan az öreg harang.

Ebéd után szunnyajtott Panka egy kicsit a kertben, a hűvös lugasban. Nagyfejű mákvirágok cirógatták, pillangók legyezték, méhecskék döngicséltek neki.

Aztán elmentünk nézelődni a városban. A házak előtt most már sokkal több embert lehetett látni. Dolgukat elvégezve kiálltak egy kicsit a kapuba, kiültek a ház elé a padra tereferélni, friss levegőt szívni. Innen is, onnan is barátságosan integettek felénk.

– Ismernek ezek minket, apám? – tudakolta Panka.

– Kisvárosban mindenki ismeri egymást. Majd meglátod, egy-két nap múlva te is ismered még a szomszédék macskáját is.

P9 KÉRDÉSEK

Weöres Sándor: Falusi fiú a városról beszél c. vershez: Mit látott a fiú? Mi tilos a városban? Mit tanácsolsz a fiúnak? Stb.

Németh István: Mi van a nagymamánál? c. elbeszéléshez: Milyen ismeretlen tárgyak vannak a nagymamánál? Milyen állatokról hallottál? Mit gondolsz, falun miért köszön mindenki mindenkinek?

Móra Ferenc: A mi kisvárosunk c. elbeszéléshez: Miért vitte Pankát édesapja a nagyszüleihez? Mit látott a tisztaszoba ablakából Panka? Milyen a nagymama virágoskertje?

P10 AJÁNLOTT TÉMÁK

Weöres Sándor: Falusi fiú a városról beszél c. vers után: lakótelep, belvárosi utca, park, játszótér, városi közlekedés

Németh István: Mi van a nagymamánál? és Móra Ferenc: A mi kisvárosunk c. elbeszélés után: falusi utca, állatok a ház körül, kert a ház körül, a falu főutcája (középületei)

P11 LAKÓHÁZAK

A gyerekek ne csak azt mondják el, hogy mit ábrázol a kép, hanem indokolják meg a válaszukat. Honnan ismerték fel ez épületet?

P12 BEFEJEZETLEN MONDAT

A témánknak megfelelően adhatjuk a gyerekeknek ezeket a mondatokat:

Szeretnék városban lakni, mert...

Nem szeretnék városban lakni, mert...

Szeretnék falun lakni, mert...

Nem szeretnék falun lakni, mert...

